

Рівненський державний гуманітарний університет
(повне найменування закладу вищої освіти)
Кафедра практичної психології та психотерапії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК03 ІГРОТЕРАПІЯ

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Освітньо-професійна програма Психологія

(назва програми)

Спеціальність 053 «Психологія»

(шифр та назва спеціальності)

Інститут, факультет

психолого-природничий

(назва інституту, факультету,)

2018 – 2019 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Ігротерапія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Психологія» спеціальності 053 «Психологія»

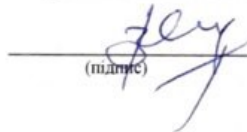
Мова навчання українська

Розробники: доктор пед. наук, професор Литвиненко С.А.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології та психотерапії Рівненського державного гуманітарного університету

Протокол від «30» серпня 2018 року № 7

Завідувач кафедри практичної психології та психотерапії РДГУ

(підпис) (проф. В.М.Ямницький)
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено методичною комісією психолого-природничого факультету РДГУ за спеціальністю 053 «Психологія»

Протокол від «31» серпня 2018 року № 7

Голова методичної комісії психолого-природничого факультету РДГУ за спеціальністю 053 «Психологія»

(підпис) (доц. В.Р.Павелків)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітньо-професійна програма, галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Обов'язкова (вибіркова)	
	Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»		
Модулів – 2	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 120		Семестр	
		10-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній ступінь: магістр	Лекції	
		18 год.	18 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	10 год.
		Лабораторні	
		12 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю:			
		екз.	екз.
Передумови для вивчення дисципліни (перелік дисциплін, які мають бути вивчені раніше)			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання курсу полягає в ознайомленні студентів з теоретико-методичними засадами та провідними напрямками ігрової психотерапії.

- Завдання викладання дисципліни: ознайомлення студентів з генезою та теретичними основами провідних концепцій та підходів ігротерапевтичного напрямку;
- ознайомлення з видами, провідними формами та особливостями практичної реалізації ігрової терапії та вимогами до психолога-ігротерапевта;
- формування у студентів інтересу до опанування теоретичних і прикладних знань щодо реалізації методу ігрової терапії в роботі з дітьми та підлітками.

Згідно освітньо-професійної програми «Психологія» спеціальності 053 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти у студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни мають бути сформовані наступні компетентності:

загальні: здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

- знання та розуміння предметної області та специфіки професійної діяльності психолога;
- здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

фахові: здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та практики;

- здійснювати практичну діяльність (психодіагностичну, психотерапевтичну, психокорекційну) з використанням науково верифікованих методів та технік;
- організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність у сфері психології, пропагувати здоровий спосіб життя та підвищувати психологічну культуру населення;
- дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Очікувані результати навчання (базуються на результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, та деталізуються): здійснювати пошук опрацювання та налі професійно важливих знань із різних джерел з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій; пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання; формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника; розробляти програми психологічних інтервенцій, упроваджувати їх в індивідуальній та груповій формі, оцінювати якість.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи ігрової терапії

Тема 1. Загальні питання теорії дитячої гри.

Філософські, психолого-педагогічні засади теорії і практики ігрової діяльності. (Є.Аркін, Ш.Бюлер, А.Валлон, Л.Виготський, К.Грос, О.Запорожець, В.Зеньковський, Д.Ельконін, О.Леонтьєв, Ж.Піаже, С.Рубінштейн, З.Фрейд, Г.Халл, С.Холл, В.Штерн та ін.). Ознаки і структура дитячої гри. Двоплановий характер гри. Сюжет та зміст гри. Сюжетно-рольова гра як провідний вид діяльності дітей дошкільного віку.

Тема 2. Становлення та розвиток методу ігрової терапії

Гра як психотерапевтичний засіб. Цілі і завдання ігротерапії. Генеза ігрової терапії.

Ігротерапія у психоаналізі. Ігротерапія відреагування та ігротерапія побудови стосунків. Ігрова терапія, центрована на клієнті. Директивна та недирективна ігротерапія.

Тема 3. Види і форми ігротерапії

Провідні засади розвитку ігротерапії. Визначення ігротерапії з позиції Г.Лендрета, К.Мустакаса, В.Екслейн. Провідні психологічні механізми корекційного впливу гри. Види, форми та принципи ігротерапії. Порівняльна характеристика провідних напрямів ігротерапії.

Індивідуальна та групова форма ігрової терапії. Найважливіші завдання психотерапевтичного впливу за М.Ратером.

Змістовий модуль 2. Організація та структурування процесу ігротерапії

Тема 1. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу

Правила організації та структурування процесу ігротерапії. Терапевтичні обмеження в ігротерапії. Техніки встановлення терапевтичних обмежень. Початок стосунків: встановлення контакту з дітьми. Ситуації терапевтичної взаємодії. Завершення процесу ігротерапії.

Тема 2. Вимоги до облаштування ігрової кімнати

Іграшки та матеріали, необхідні для ігротерапії. Підходи до класифікації іграшок і матеріалів. Структуровані та неструктуровані матеріали та їх цільове призначення. Перелік іграшок і матеріалів для ігротерапії, рекомендований Г.Лендретом

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1.										
Тема 1. Загальні питання теорії дитячої гри	16	2	2	2	10		2	2	2	
Тема 2. Становлення та розвиток методу ігрової терапії	28	4	2	2	20					
Тема 3. Види і форми ігротерапії	18	4	2	2	10					
Разом за змістовим модулем 1	62	10	6	6	40					
Змістовий модуль 2.										
Тема 1. Загальна характеристика ігротерапевтичного процесу	30	4	2	4	20					
Тема 2. Вимоги до облаштування ігрової кімнати	28	4	2	2	20					
Разом за змістовим модулем 2	58	8	4	6	40					
Усього годин	120	18	10	12	80					

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Гра та ігрова діяльність у філософському та психолого-педагогічному вимірі	2
2	Генеza методу ігрової терапії	2
3.	Види і форми ігрової терапії	2
4.	Ігротерапевтичний процес	2
5.	Вимоги до психолога-ігротерапевта	2
	Разом	10

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Ігрова терапія як форма психологічної допомоги	2
2.	Порівняльна характеристика сучасних напрямів ігрової терапії	2
3.	Індивідуальна та групова ігрова терапія	2
4.	Ігрова кімната та її облаштування	2
5.	Терапевтичні обмеження в ігротерапії	2
6.	Ігротерапевтичний процес: аналіз ситуацій взаємодії	2
	Разом	12

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка матеріалів з проблем ігротерапії за матеріалами публікації у сучасних психологічних часописах.	10
2	Написання есе на тему «Мої дитячі ігри» або «Мої найулюбленіші іграшки».	5
3	Проведення дослідження ігор сучасних дітей	
4	Порівняльний аналіз напрямів ігрової терапії за такими критеріями: вихідні принципи, ключові поняття, моделі терапевтичної взаємодії, характер та особливості терапевтичних стосунків, матеріали тощо.	10
5	Знайомство з доробками Г.Лендрета В.Екслейн, К.Мустакаса, В.Оклендер із рекомендованого списку літератури та підготовка короткого письмового відгуку на кожен з них	20
6	Обґрунтування можливостей ігрової терапії в роботі з дітьми з особливими потребами	5
7	Психологічні особливості участі батьків у процесі ігрової терапії	15
8	Практика супервізії в підготовці психологів-ігротерапевтів	15
	Разом	80

9. Індивідуальні завдання.

1. Скласти словник термінів та понять за матеріалами курсу.
2. Обґрунтувати особливості використання ігротерапії у розв'язанні різних проблем дітей та сім'ї.
3. Розробити методичні рекомендації для молодого фахівця щодо проведення ігротерапевтичних занять.
4. Схарактеризувати ознаки, за якими визначають можливість завершення процесу ігротерапії (проілюструвати приклади досліджень).
5. Розробити протокол ігротерапевтичного заняття для супервізії.

10. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- комплексні екзамени;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

11. Критерії оцінювання результатів навчання. Визначити за допомогою якісних критеріїв мінімальний пороговий рівень оцінки і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку. Зазначити використовувану числову (рейтингову) шкалу.

Якісні критерії оцінки рівня знань студентів (Зразок)

Критерії оцінювання	Оцінка			
	за національною шкалою		к-ть балів за 100-бальною шкалою	ECTS
	іспит	залік		
Студент має глибокі, міцні і систематичні знання програмного матеріалу, використовує їх у нестандартних ситуаціях, здатний вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатнім рівнем узагальненості знань.	Відмінно	Зараховано	90-100	A
Студент вільно володіє програмним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно використовує їх у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна.			83-89	B
Студент володіє програмним матеріалом, може привести вербальне формулювання основних положень теорії, навести приклади їх застосування в практичній діяльності, але не завжди може самостійно довести їх. Студент може самостійно застосовувати знання в стандартних ситуаціях, його відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим. Самостійно виправляє помилки у відповіді, серед яких є суттєві.			Добре	74-81
Студент відтворює значну частину програмного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних його положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість	Задовільно	Зараховано	64-73	D

суттєвих.				
Студент відтворює основні поняття і визначення курсу, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язку між ними, може відтворити окремі термінологічні дефініції за словесним формулюванням і навпаки; допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може.	Задовільно		60-63	E
Відповідь студента елементарна, фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про програмний матеріал.	Незадовільно	Не зараховано	33-59	FX
Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, частин. У відповіді цілком відсутня самостійність.	Нездовільно		1-32	F

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73		
60-63	задовільно	
33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				40	100	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			T12
10	10	10	20	10									

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

13. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення з дисципліни складається з:

- інтерактивного комплексу навчально – методичного забезпечення дисципліни,
- конспекту лекцій на паперовому та електронному носіях;
- практикуму з дисципліни та методичних вказівок до семінарських занять на паперовому і електронному носіях;
- тематики контрольних робіт та методичних рекомендацій до їх виконання на паперовому і електронному носіях;
- тестових завдань з курсу та методичних рекомендацій до їх виконання на паперовому і електронному носіях;
- матеріалів для демонстрування за допомогою технічних засобів навчання (слайдів, відео- та аудіозаписів);
- завдань і методичних вказівок для самостійної роботи студентів;
- індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- переліку завдань (запитань) для проміжного та підсумкового контролю рівня знань;

14. Рекомендована література (основна, допоміжна)

1. Браун-Галковська Марія. Домашня психологія: Подружжя, діти, родина / Зореслава Городенчук (пер.з польськ.). — 2-ге вид., випр., доп. — Л. : Свічадо, 2005. - 224с.
2. Джиннот Х.Дж. Групповая психотерапия с детьми. Теория и практика игровой терапии / [Хейм Дж. Джиннот](#) / Пер. с англ. [И. Романова](#). – М.: Апрель Пресс, 2005. – 272 с.
3. Зинкевич-ЕвстигнееваТ. Д., ГрабенкоТ. М. Игры в сказкотерапии. - СПб., Речь, 2006. - 208 с.
4. Каліна Н. Ф. [Психотерапія. – К.: Академвидав](#), 2010. – 280 с.
5. Кэдьусон Х., Шефер Ч. Практикум по игровой психотерапии. – С.Пб.: Питер, 2000 – 409 с.
6. Литвиненко С.А. Основи ігрової терапії. _ Одеса: СВД Черкасов, 2007 – 180 с.
7. Мустакас К. Игровая терапия. – СПб.: Речь, 2000. – 281 с.
8. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. – К.: Академвидав, 2011. - 376с.
9. Практикум по психологическим играм с детьми и подростками / Под ред..М.Р.Битяновой. – СПб: Питер, 2008. – 304 с.
10. Спиваковская А. Психотерапия: игра, детство, семья. – Т.1. - М.: Апрель-Пресс., 1999. – 301 с.
11. Черкесова І. Г. АРТ-терапія засобами кольору: Метод. рек. до вивч. курсу "арт-терапія" для студ. вищ. навч. закл. спец. 7.040100 "психологія" / Миколаївський держ. ун-т ім. В.О.Сухомлинського. — Миколаїв : ІПОН, 2005.

Додаткова література.

1. Айхингер А., Холл В. Детская психодрама в индивидуальной и семейной терапии, в детском саду и школе. – М.:Генезис, 2005. – 333 с.
2. Айхингер А., Холл В. Психодрама в детской групповой терапии. – М.:Генезис, 2003. – 256 с.
3. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих взаимоотношений; Люди, которые играют в игры. Психология человеческой судьбы: Пер. с англ. – СПб., 1992. – 400 с.
4. Бубер М. Я и Ты. – М., 1993. – 174 с.

5. Большаков В.Ю. Психотренинг. Социодинамика. Упражнения. Игры. – СПб. – 1996. – 379 с.
6. Грабенко Т. М., Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Коррекционные, развивающие адаптирующие игры.— СПб.: «ДЕТСТВО-ПРЕСС», 2004.-64 с
7. Детская и подростковая психотерапия/ Д.Лейн, С.Миллер. С.Пб.:Питер, 2001. – С.158.
8. Джеймс М., Донгвард Д. Рожденные выигрывать. Трансакционный анализ с гештальтупражнениями. – М., 1993.
9. Заморен С. И. Игровая терапия. Совсем не детские проблемы - СПб.: Речь, 2002.-135 с.
10. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д., Грабенко Т.М. Практикум по креативной терапии. – С.Пб.:Речь, 2001. – 388 с.
11. Игровая семейная психотерапия. Под ред. Ч. Шеффера. — С-Пб., Питер, 2001.
12. Карабанова О. А. Игра в коррекции психического развития ребенка. — М., 1997.
13. Костина Л. Игровая терапия с тревожными детьми. 2003.-160 с.
14. Лэндерт Г.Л. Игровая терапия: искусство отношений. – М.: Международная педагогическая академия, 1998. – 368 с.
15. Лейтс Г. Психодрама: теория и практика. Классическая психодрама Я.Л. Морено. – М., 1994. – 352 с.
16. Фопель к. Как научить детей сотрудничать? – М.:Генезис, 1998. (4 части).
17. Козлов Н. Лучшие психологические игры и упражнения. – Екатеринбург: АРД, 1997. – 136 с.
18. Осипова Общая психокоррекция. - М.: Творческий центр, 2002. – 508.
19. О'Коннор К. Теория и практика игровой психотерапии. — С-Пб., 2002.
20. Оклендер В.Окна в мир ребенка. – М.: Класс, 2007. – 336 с.
21. Эксклайн В. Игровая терапия / Пер.с англ. Ю.Овчинниковой. - М.: Апрель-Пресс, 2001. – 480 с.
22. Хухлаева О.В. Практические материалы для работы с детьми 3-9 лет. Психологические игры, упражнения, сказки. — М.: Генезис, 2005. - 176 с.
23. Хухлаева О. В., Хухлаев О. Е., Первушина И. М. Маленькие игры в большое счастье. Как сохранить психическое здоровье дошкольника. — М.: Апрель Пресс, Изд-во ЭКСМО — Пресс, 2001. — 224 с.

15. Інформаційні (інтернет) ресурси

Интернет ресурс «Психология от А до Я» - www.azps.ru

Интернет ресурс «Флогистон» - www.flogiston/ww

Электронная библиотека «Куб» - www.koob.ru

<https://de-de.facebook.com/groups/158280630927838/>

https://stud.com.ua/.../psihoanalitichna_igrova_psihoterapiya